

Het effect van ondergewicht op verloop kanker

Introductie

Er zijn de afgelopen jaren verschillende studies gedaan die het nadelige effect van ondergewicht en/of ondervoeding op het verloop van kanker hebben aangetoond. Dit verschilt per type kanker en per stadium. Zelfs je afkomst kan van invloed zijn op het risico op ondergewicht en/of ondervoeding. Hieronder proberen we een aantal van deze wetenschappelijke bevindingen op een rij te zetten om zo vanuit de literatuur meer inzage en ingangspunten te geven voor de diverse groep mensen met kanker.

Nadelige effecten van ondergewicht

Het effect van ondergewicht op ziekenhuis opnames en overlijden in het algemeen, is al vaker aangetoond in de wetenschap.

- Mensen die te weinig wegen (een te laag BMI), lopen een twee keer zo groot risico op vroegtijdig overlijden als mensen met een gezond gewicht.
- Mensen met overgewicht of obesitas hebben 1,2 en 1,3 keer zo veel kans¹.

Buiten de ziekte zelf, worden in dit onderzoek de volgende additionele oorzaken van ondergewicht naar voren gebracht:

- Ondervoeding,
- Roken,
- armoede,
- drugs/alcohol en
- psychische problemen.

Ook in een andere studie worden ondergewicht *en obesitas* als risicofactoren aangeduid. Interessant is hier dat overgewicht (BMI 25-30) geen verhoogd risico geeft, al heeft overgewicht wel weer een effect op het ontstaan van chronische ziekten (Gunilla at al, 2008)

Vanuit deze bevindingen zijn sinds het begin van dit millennium verschillende onderzoekers gaan kijken naar het specifieke effect van ondergewicht op kanker. Men weet immers dat ondergewicht bij kanker :

- vaker voorkomt
- een nadelig effect kan hebben op herstel, verdragen van de behandeling en verloop van de ziekte.

Hoewel niet altijd het directe effect van ondergewicht zelf op de ziekte “kanker” kan worden aangetoond in onderzoeken, kan het effect op verloop van de ziekte en herstel ervan wel vaak worden hardgemaakt.

---

¹ Journal of epidemiological and community health [Volume 68, Issue 7 J-shapedness: an often missed, often miscalculated relation: the example of weight and mortality | Journal of Epidemiology & Community Health \(bmj.com\)](#)

Interessante bevindingen

- Ondergewicht is een betrouwbare indicator van een slechte lange termijn uitkomst in darmkanker patiënten (Migita et al, 2015)²
- Bij eierstokkanker lijkt de ondergewichtstatus geen nadelige invloed te hebben op de prognose. (Vasilios et al, 2016) Toch zijn er indicaties dat de status van ondergewicht na behandeling van eierstokkanker een slechte prognose kan zijn bij patiënten in het gevorderde stadium van eierstokkanker. Dit gaat dan gepaard met verhoogde ontstekingen en verminderde immuniteit. (Kim et al, 2014)
- Moon et al, 2009³ **suggereren** dat ondergewicht moet worden beschouwd als een hoge risicofactor voor overlijden en terugval na borstkankerchirurgie, en ziet dit vooral bij borstkankerpatiënten met een Aziatische achtergrond. Meer onderzoek zou nodig zijn deze conclusie te onderbouwen.
- Deze bevindingen hebben belangrijke implicaties waarbij een positieve associatie werd waargenomen tussen een lage BMI, laag totaal lichaamsvet en een verhoogd risico op borstkanker. Dit onderstreept het belang van lichaamsvet in de bevolking met ondergewicht, dat tot nu toe niet als een belangrijke risicofactor werd beschouwd. (Ketkar et al, 2021)

Als er gekeken wordt naar door de patiënt zelf gerapporteerde gezondheid (SRH = Self reported Health) bleek dat ondergewicht (BMI) de zelf gerapporteerde gezondheid verlaagde, zelf als men andere oorzaken vergeleek: zoals geestelijke gezondheid, gezondheid gerelateerd gedrag en andere biologische risicofactoren. Gewichtstoename was gunstig voor de zelf gerapporteerde gezondheid als ook de mortaliteit (Rapaport, 2016). De conclusie die men hier kan maken is dat mensen met kanker zich minder gezond gaan voelen naarmate ze ouder zijn dan 38 jaar⁴ en meer ondergewicht hebben.

Er zullen nog meer studies zijn die de effecten op verschillende type kanker specifiek onderzoeken en we zullen dit ook nauwlettend in de gaten houden, om dit met u te delen.

Definities

Het is belangrijk te vermelden dat de definities van ondergewicht (= te laag BMI) en ondervoeding door elkaar worden gebruikt in deze onderzoeken. Concluderend uit deze verschillende onderzoeken blijkt dat ondergewicht gepaard met tekort aan voedingsstoffen, laag vetpercentage en lage spieropbouw het hoogste risico geven op ziekte en overlijden.

Onderzoeken tonen aan dat in het geval van ondergewicht 80-93%⁵ van de mensen vindt dat er geen goede begeleiding is en geen goede informatie om gezond aan te komen of op gewicht te komen. Veel studies naar gezond gewicht zijn gericht op overgewicht in plaats van gewichtsverlies.

---

² **Conclusions:** *Obesity and underweight, but not overweight, was associated with higher all-cause mortality.* Among underweight men, the adjusted RR for all-cause mortality was 2.4 (95% confidence interval 1.6-3.6), and among underweight women it was 2.0 (1.5-2.7), but population attributable risks (PARs) were small, at 1.2% and 2.7%, respectively.

³ *Op basis van BMI vertoende de bevolking met ondergewicht een bijna 15-voudig hoger risico (OR = 15,40 en p <0,0005) op het ontwikkelen van borstkanker in vergelijking met gevallen met overgewicht (OR = 1,57 en p <0,477). (27 aug 2021)*

⁴ *The rapid decline of SRH with increasing age suggests that particular attention should be paid to patients underweight after 38 years of age.*

⁵ [Ondergewicht: een onderschat probleem • Nieuws voor diëtisten \(nieuwsvoordietisten.nl\)](#)

Voor verdere informatie over ondergewicht bij kanker verwijzen wij u o.a. door naar deze website [Gewichtsverlies door kanker - Stichting Nationaal Fonds tegen Kanker](#)

Literatuurlijst

[The Impact of Underweight Status on the Prognosis of Ovarian Cancer Patients: A Meta-Analysis - PubMed \(nih.gov\)](#)

[Impact of underweight after treatment on prognosis of advanced-stage ovarian cancer - PubMed \(nih.gov\)](#)

[Impact of being underweight on the long-term outcomes of patients with gastric cancer - PubMed \(nih.gov\)](#)

[Underweight Indian Women at a Risk for Developing Breast Cancer: A Retrospective Study | Asian Pacific Journal of Cancer Care \(waocp.com\)](#)

[Underweight and breast cancer recurrence and death: a report from the Korean Breast Cancer Society. | Semantic Scholar](#) (Not conclusive but indicative research – further study needed)

[What is the impact of underweight on self-reported health trajectories and mortality rates: a cohort study - PMC \(nih.gov\)](#)

- <https://www.tegenkanker.nl/project/ondervoeding-kanker-informatiefolder/>
- [Gewichtsverlies door kanker - Stichting Nationaal Fonds tegen Kanker](#)
- [Ondergewicht 'dodelijker' dan overgewicht. Te laag BMI is een hoger risico op overlijden. - \(ggznieuws.nl\)](#)